

9.3. Justitsministeriets overvejelser

Både efter gældende ret og udvalgets forslag kan fradømmelse af retten til arv ske i forhold til den, der har begået en forbrydelse mod en slægtning i opstigende linie. Formålet med bestemmelsen er at hindre, at reglerne om tvangsarv fører til stødende resultater. Justitsministeriet har overvejet, om der bør åbnes mulighed for også at fradømme retten til arv i forhold til slægtninge i nedstigende linie, dvs. børn og børnebørn mv.

Det forekommer, at en slægtning (f.eks. en far eller bedstefar) begår strafbart forhold over for et mindreårigt barn, som medfører, at den pågældende ikke bør arve, hvis den mindreårige afgår ved døden. Den pågældende slægtning er ikke barnets tvangsarving, og den legale arveret kan derfor udelukkes ved testamentet. Oprettelse af testamente forudsætter imidlertid, at arveladeren er fyldt 18 år, jf. lovforslagets § 62, stk. 1. Selvom det formentlig kun i meget sjældne tilfælde vil forekomme, at barnet dør før det fyldte 18. år og før den slægtning, der har begået forbrydelsen, finder Justitsministeriet, at adgangen til fradømmelse af arveret bør udvides til at omfatte tilfælde, hvor forholdet er begået mod en slægtning.

Justitsministeriet kan i øvrigt tiltræde udvalgets overvejelser om udformningen af reglerne om adgang til fradømmelse af arveret, og lovforslaget er med den foreslåede udvidelse for så vidt frakendelse af arveret for forbrydelser begået mod en slægtning i nedstigende linie udformet i overensstemmelse hermed.

Justitsministeriet kan tiltræde udvalgets overvejelser om, at der i lyset af børnelovens § 10 ikke er noget praktisk behov for at videreføre den gældende arvelovs § 37 om bortfald af faderens arveret efter et barn, der er avlet ved en forbrydelse.

Justitsministeriet er endvidere enig i, at der ikke er behov for ændringer i den gældende arvelovs § 38 om bortfald af ægtefællers arveret ved separation og skilsmisse.

Der henvises til lovforslagets §§ 48 og 49 og bemærkningerne til disse bestemmelser.

10. Testamentarisk bestemmelse over tvangsarv

10.1. Gældende ret

Det følger af arvelovens § 26, stk. 1, at arveladeren ikke ved testamente kan råde over tvangsarv, medmindre der er særlig hjemmel hertil.

10.1.1. Overtagelse efter vurdering

Efter § 26, stk. 2, 1. pkt., kan en arvelader ved testamente give en livsarving fortrinsret til at modtage sin arv i bestemte ejendele.

Af 2. pkt. fremgår det, at ægtefællens ret til at overtage aktiver til vurderingsbeløbet ikke berøres af, at arveladeren ved testamente har givet en livsarving fortrinsret til at modtage sin arv i bestemte ejendele. Selvom de ejendele, der er testeret over i medfør af bestemmelsen, er testators fuldstændige særeje, eller der er tale om en genstand, der tilhører testators bodel eller skilsmissesæreje uden at falde ind under opregningen i § 66, stk. 2, nr. 1-3, kan testators længstlevende ægtefælle ved at gøre brug af sin adgang efter kapitel 3 a til at overtage aktiver tilsidesætte testationens, medmindre den længstlevende ægtefælle har samtykket i dispositionen. Dette følger af § 26, stk. 2, 2. pkt., og af, at § 24 d alene henviser til § 66 og ikke til § 26, stk. 2. Ægtefællens ret til efter § 24 b og § 24 c at overtage boets genstande frem for de øvrige arvinger og til at fordrø fællesboet udlagt mod at udløse de øvrige arvinger berøres således ikke af hjemlen i stk. 2.

Der henvises til betænkningen s. 355-356.

10.1.2. Båndlæggelse af tvangsarv

I medfør af arvelovens § 58 kan en arvelader ved testamente bestemme, at en livsarvings tvangsarv skal båndlægges. Arvelader kan båndlægge hele tvangsarven eller begrænse båndlæggelsen til en del heraf. Ægtefællens tvangsarv kan ikke båndlægges. Båndlæggelse kan kun ske, når arveladeren finder dette stemmende med arvingens tarv.

Er arven af ringe værdi, kan justitsministeren, eller den ministeren bemyndiger dertil, fritage for opfyldelse af båndlæggelsesbestemmelsen, jf. § 58, stk. 2. Kompetencen er delegeret til statsamterne med rekurs til Civilstyrelsen. Fritagelse under henvisning til arvens ringe værdi kan som udgangspunkt forventes, hvis arven efter fradrag af skifteomkostninger og afgifter (nettoarven) ikke overstiger 100.000 kr., jf. Civilretsdirektoratets (nu Civilstyrelsen) cirkulæreskrivelse af 6. juli 1995 om fritagelse for båndlæggelse eller frigivelse af båndlagt arv under hensyn til "ringe værdi". Bestemmelsen anvendes analogt til frigivelse efter båndlæggelsens iværksættelse.

Arvingen kan få en bestemmelse om båndlæggelse af tvangsarv tilsidesat, før den iværksættes, hvis arvingen godtgør, at denne er i stand til på forsvarlig måde at råde over arven på egen hånd, jf. § 59, stk. 1. Båndlæggelse kan dog ikke tilsidesættes for tiden før arvingens fyldte 25. år, jf. stk. 2. Arvingen har bevisbyrden for, at båndlæggelse ikke er nødvendig. Praxis har udviklet sig i en meget liberal retning. En arving, hvis forhold ved arveladerens død ikke adskiller sig særligt negativt fra det normale, har derfor gode muligheder for at få båndlæggelsen tilsidesat.